

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Alegerea și slujirea unui ideal în viață

Viața omenirii o cuprinde istoria. Ochilor noștri, această istorie, înfățișează o lungă și infinită serie de sbuciumări, înălțări și căderi. Un fir conducător străbate acest imens material din care se țese viața; din toate frământările veacurilor se desprinde o preocupare; preocuparea de mai bine, tendința de a depăși actualitatea, de a progresa în toate domeniile, de a se apropia de desăvârșire. Aceasta este nota ce caracterizează sbuciumul omenirii dela intrarea ei în istorie peste timpul tuturor veacurilor.

Aceasta ne-o spune istoria despre colectivitate. Știința sufletului, psihologia ne aduce aceeași mărturie despre om luat ca individ: în fiecare suflet există dorul după un climat de puritate, dorul după o viață superioară, fiecare suflet este înfiorat de năzuința către mai bine, către desăvârșire. Setea aceasta pentru depășirea nivelului de viață sufletească și materială, despre care mărturisește istoria, despre care ne vorbește psihologia și ne-o arată toată activitatea omenirii, are un caracter specific omenesc; e setea după ideal.

Ce este idealul? Sunt nenumărate interpretările ce se dau acestui cuvânt, dar din toate putem desprinde această explicație: idealul înseamnă o țintă ce se găsește deasupra nivelului obișnuit spre care se tinde viața cotidiană, o țintă situată pe un plan de superioară valoare. Deși pe alt plan decât trăirea obișnuită totuși idealul are puternice rădăcini, adânci rezonanțe în realitate. Iată cum este fixat înțelesul acestui cuvânt în Enciclopedia română „Minerva”: „Ideal (înseamnă) mostră, model, prototip. Esența perfecțiunii, ținta supremă. Idealul ia naștere psihologică prin procesul de „idealizare” care constă în desprinderea tuturor imperfecțiunilor din imagine (idee) și proiectarea mintală a tuturor calităților într-o imagine sintetică pe care o plasmuim cu ajutorul fanteziei ca model (prototip) al năzuințelor noastre..

În felul acesta idealul este transcendent experienței noastre și exprimă oarecum energia cu care suntem capabili, individ sau societate, la un moment dat să sublimăm realitatea, purificând-o. Idealul este în același timp și o valoare supremă, dela care se ierarhizează, descrescând toate celelalte valori inferioare. (pag. 512).

Idealul este deci un crez, un prototip, un model, curățit de toate neajunsurile firii omenesti, chintesența tuturor calităților pe care îl avem ca

punct de reper, ca țintă de realizare pentru toate năzuințele noastre. Idealul este ținta către care aleargă fiecare om în viață. Existența omului pe pământ își are izvorul în voința lui Dumnezeu; nu este ceva întâmplător, nu dăinuie accidental, ci concretizează, realizează în lume un mare plan divin.

Omul trăiește în lume după socoteala lui Dumnezeu, care l-a creat cu un anumit scop, i-a dat o anumită menire, un mandat. Popoare sau indivizi, au o chemare în această viață. Fiecare om are sarcina lui, o misiune de îndeplinit, un destin de realizat; nu trăim la întâmplare, numai pentru a trăi.

Dumnezeu a înzestrat pe om cu libertatea de a alege singur calea pe care să meargă către îndeplinirea misiunii sale. Aceeași libertate ne îndatorează să ne alegem una dintre modalitățile prin care să realizăm ceea ce ne propunem.

Înțelepciunea divină nu ne permite să credem că ar putea cineva să existe, să trăiască fără a face nimic, fără a reprezenta ceva. Avem datoria să realizăm ceva în viață. Asupra acestui lucru nu mai încapă discuție; avem libertatea să alegem ceea ce voim și mai ales cum voim a face.

Cine nu vede — studiind natura — cine nu înțelege exemplul pământului, care primind căldura binefăcătoare a soarelui sau ploaia cea răcoritoare, dă în schimb rodul, frumusețea și bogăția ce isvorăsc din ele ca o laudă și preamărire a lui Dumnezeu. La fel datori suntem și noi omenii să dăm în schimb ceva pentru darurile pe care le avem. Pilda talanților este și mai grăitoare în această privință. Slugile ce au lucrat, și-au înmulțit talantul, au primit laudă și răsplată dela Stăpân, iar cel ce și-a îngropat talantul — n'a produs nimic — a fost aspru muștrat și pedepsit cu moartea cea veșnică.

Am primit fiecare dintre noi talanții Stăpânului lumii; exemplul evanghelic ne stă în față și ne arată că avem datoria să-i facem productivi.

Pentru ca să ne putem împlini chemarea, pentru ca să nu ne rătăcim și să muncim fără rod bun, este necesar să ne fixăm mai întâi o țintă, să căutăm să găsim apoi calea cea mai bună care ar putea să ne conducă pașii către realizarea ei.

Ținta aceasta nu este altceva decât idealul pe care ni-l propunem să-l slujim, să-l realizăm.

Realizarea unui ideal nu se poate desăvârși decât în cadrul unei ocupațiuni.

Orice ocupațiune, orice teren de activitate ar alege cineva, pentru ca munca să-i aducă rod, este absolut necesar să-și aleagă un ideal, în vederea căruia, pentru realizarea căruia, să depună toate eforturile.

Idealul polarizează și conduce toate acțiunile noastre disparate; le face să fie unitare, le imprimă un ritm mai viu, iar ca valoare morală le face părtașe strălucirii sale, le scaldă în lumina perfecțiunii sale.

Având un ideal binefixat, viața noastră primește o puternică axă.

În lupta grea ce-o ducăm în viață, idealul ne dă puteri întinerite când ne simțim slăbiți. Idealul este soarele vieții; la acest soare ne încălzim când ghița desnădejdi ne amortește sufletul; în contactul cu idealul norii cei negri ai descurajării, ce întunecă orizontul sufletului nostru, se risipesc.

Acei cărora flacăra binefăcătoare a unui ideal le luminează mintea și inima, nu vor gusta niciodată amărăciunea plictiselii, nu vor fi niciodată oboșiți de a trăi, otrava desgustului de viață nu se va infiltra în ființa lor.

O platoșă mai puternică decât oțelul este idealul contra ratării, această boală așa de răspândită printre oameni. Cei ce se închină unui ideal nu vor cunoaște niciodată suferința sbuciumului zadarnic, lupta sterilă aducătoare de moarte, cu ei înșiși și cu viața. Sbuciumul și suferința pentru ideal este Golgota cea necesară Învierii, este o trăire activă, rodnică și bogată în realizării.

Idealul ne poartă pașii pe cărările înșorite ale unei vieți superioare. În găsirea și slujirea idealului stă secretul fericirii pe care toți o râvnesc pe pământ. Atașamentul și dragostea pentru slujirea unui ideal ne fac viața luminoasă, căci în contact cu idealul ne ridicăm peste meschinăria vieții zilnice. Idealul ne ridică ochii spre cer și ne ușurează trecerea peste urâteniile lumii desfigurată de păcat.

Fără ideal nu suntem decât biete frunze, aruncate de vânt în valurile unui ocean, care ne aruncă dincoace încolo, fără nicio rațiune, fără niciun scop.

Mitologicul Anteu dobânda noi și înmulțite puteri în contactul cu pământul; omul cuminecându-și sufletul cu cerul prin trăirea idealului la fel își îmbogățește puterile, își înmulțește resursele și posibilitățile de afirmare. Capacitatea lui de realizare prin influența idealului se cristalizează. Dacă realitatea este vitreagă și ne îngrozește, idealul ne face stăpânii ei; prin el o sublimăm, purificându-o și înfrumșetându-o. Dorul de ideal, capacitatea de a-l alege și voința de a-l sluji sunt determinante specifice ale sufletului omenesc. Idealul ce-l nutrim ne desparte de lumea celorlalte viețuitoare; prin idealul ce ne stăpânește sufletul suntem oameni și ne deosebim de dobitoace... Ca oameni valorăm atât, cât valorează idealul pe care ni l'am ales și în deosebi cât valorează strădania ce o depunem pentru realizarea lui.

Nu poate exista ceva mai jalnic și mai dezolant ca vederea unui om căruia nu-i luminează

ochii nici cea mai mică scântee de ideal, ci trăiește la întâmplare. Fără ideal omul este un desaxat, fără preț, fără tărie, un cadavru viu.

Idealul slujit cu credință ne face stăpânii lumii, căci prin ideal rupem crusta cea neîncăpătoare a vremelniceii, prin el depășim efemerul acestei vieți și cucerim nemurirea. Caracterul omenesc la flacăra idealului se cristalizează; de idealul pe care l'am ales depinde forța și valoarea lui.

Tot ce a rezistat timpului și n'a fost înghițit de neant, în idealul ce i-a stat la bază și-a găsit tăria. Toate faptele ce au reușit să depășească vremelnicia au la baza lor înfiorarea sufletească a unui ideal.

Pentru a ajunge la ideal, primul pas este alegerea lui, lucru ce nu este deloc ușor și toată nefericirea lumii acesteia aci își are izvorul: nu știm să ne alegem idealul.

În suflet ne dăinuie imanenț setea de ideal. Primul drum în căutarea lui va fi fără îndoială în interiorul nostru sufletesc. O atență și îndelungată coborîre în adâncul sufletului, o minuțioasă scrutare a conștiinței, o neîntreruptă acțiune de introspecție, ne vor ajuta să descoperim în suflet scânteele idealului ce va putea să ne însoarească prin lumina și căldura lui viața. Confruntând acest material sufletesc, aceste date spirituale cu realitatea, cu împrejurările și atmosfera mediului în care trăim, putem, ținând seama și de experiența pe care ne-o pune la îndemână strădania celor ce înaintea noastră și-au închinat viața unei ținte supreme, să întrevădem un ideal, să ne dăm seama care ideal ar fi cel mai potrivit sufletului nostru.

A alege idealul este pentru un tânăr lucrul cel mai de căpetenie. De felul cum cineva face acest pas depinde viața lui. Am reușit să ne atașăm idealului celui mai potrivit firii noastre, vom putea să creiem mult și realizările noastre vor fi maxime și optime. Vom fi ca pomii, sterpi, când am făcut o alegere greșită.

Cunoașterea ta însuși, studiul realității în care trăiești, contactul sufletesc cât mai viu cu experiența idealistilor consacrați; sunt factorii determinanți în alegerea idealului. Odată ales idealul, nu trebuie să ne mulțumim numai cu atât. Cine rămâne aici îndreptățește zâmbetul sceptic și ironic ce înflorește pe buzele celor mulți, când vorbesc despre ideal, sau despre idealisti. Idealul nu trebuie să fie pentru nimeni o frumoasă și romantică temă de visare; o himeră, cu posibilități netăgăduite de inaripare spirituală, dar fără nici o repercursiune în sfera vieții practice. Idealul trebuie să-și aibă rădăcinile bine înfipite în realitate, să fie el însuși o realitate.

Pentru a ne împlini chemarea nu este de ajuns numai munca interioară, sbuciumul dorurilor și aspirațiilor noastre, toată gama frământărilor noastre din care se cristalizează idealul, - îndreptarul tuturor strădaniilor noastre către desăvârșire. Dela alegerea și fixarea asupra unui ideal și până la realizarea lui străbatem un drum lung și greu. Slujirea lui e partea cea mai dinamică a vieții rodnice și plină de înfăptuiri. Pentru împlinirea idealului se cere depusă zi de zi o încordată muncă, o neconținută efortare. Toate puterile

și toate posibilitățile în slujirea idealului trebuiesc depuse.

Doi sunt factorii în jurul cărora se polarizează toate strădaniile celui ce și-a închinat viața unui ideal: *munca* asiduă și neîntreruptă și *dragostea* dusă până la jertfă pentru ideal și realizarea lui.

Nu mărimea idealului hotărăște; devotamentul ce se depune pentru a-l sluji, acesta este totul.

Astfel înțeles idealul, acel ce-l nutrește nu va trece prin viață fără să lase urme, ci vor rămâne în urma lui fapte care să dureze. Viața și strădania idealiștilor, a oamenilor dedicați idealului, stă mărturie pentru acest adevăr, fiind o o fâșie luminoasă a cărei raze brăzdează vremelnicia și se îndreaptă contopindu-se în veșnicie.

Idealul este deci forța cea vie a trăirii, dinamul activității noastre, factorul fără de care progresul și drumul spre desăvârșire ar fi o utopie. Nu ne vom împlini niciodată misiunea pe pământ dacă vom ceda greutăților sau ne vom lăsa învinșii obstacolelor și vom cădea în marele apăsător păcat al pasivității.

Pentru slujirea idealului toată viața ne stă la dispoziție. Pentru alegerea lui cel mai propriu timp este vârsta tinereții. Tinerețea este pură, generoasă, eminent idealistă. În sufletul ei palpita cu mai multă putere, efervescentă, năzuința către tot ce este bun, superior și frumos. Sufletul tinerețului este avid de ideal; finerețea este capabilă de muncă și de dragoste jertfelnică pentru ideal mai mult decât orice vârstă a omului.

Tineretul României nu poate avea decât o singură menire, o singură misiune: să-și servească neamul și Biserica strămoșilor. Slujind acestor așezăminte sacre el atinge cea mai supremă țintă, realizează o menire transcendentă, se mântuie.

Ce este neamul, decât împlinirea unui gând dumnezeiesc aci pe pământ; — și atunci sfântă datorie avem să muncim pentruca menirea, mandatul ce l-a dat Dumnezeu neamului nostru să-l ducem la îndeplinire. Neamul și Biserica neamului ne cer aportul nostru; ce-i ce nu-l dau sunt trădători și nu se vor bucura de mântuire; plata lor va fi moartea cea veșnică. Neamul îl slujim făcându-ne datoria cu drag și etuziasm, oriunde ne-am găsi hărăziți de soartă. Biserica neamului nostru, care ne conduce pașii pe pământ spre ținta cerească a mântuirii o servim mai ales dedicându-ne celui mai frumos ideal din câte sunt, celei mai nobile chemări, îndeplinind misiunea sfântă a preoției.

Idealul preoțesc este superior tuturor menirilor omenesti, căci el își are mai mult decât toate originea în Dumnezeu. Preoția este din cer, funcție cerească pentru lucruri pământești. Idealul cel mai apropiat de cer este idealul preoțesc. A fi preot, a trăi viața preoțească, este a avea ocazie să fii slujitorul tuturor idealelor ce pot exista. Tuturor de toate m'am făcut, ca să-i mântuisc pe dânșii, spune sf. apostol Pavel. Ideal mai complex decât idealul preoțesc nu există. Vrei să stăpânești lumea, preoția îți pune la dispoziție un domeniu de stăpânire unde nici cel mai puternic dintre regi n'a putut să pătrundă, — asupra sufletelor celor încredințați spre păstorire. Regatul

preotului este împărăția sufletelor, unde nicio altă stăpânire nu poate să-și întindă puterea. Vrea cineva să fie soldat, în slujba Mântuitorului ca preot are omul ocazia să fie toată viața sa ostaș și să lupte pentru gloria lui Iisus. Vrea cineva să fie doctor, câte suflete nu vin în fața preotului cerându-i alinare pentru suferințe pe care niciun alt medic din lume, ajutat de toate puterile științei lumesti nu va putea să le judece. Simți în suflet chemarea de a fi artist, poet sau muzicant, preoția îți oferă cel mai vast câmp de a te realiza spre lauda lui Dumnezeu. Te simți chemat spre ocupațiunea de magistrat, avocat, învățător sau te ispitește arta oratoriei, în preoție ai ocazia să realizezi toate acestea în modul cel mai perfect pentru folosul aproapelui tău și pentru preamărirea lui Dumnezeu. Biserica este temelie neamului; slujind-o, preotul își slujește neamul.

Ce este oare mai de dorit, mai frumos și mai înălțător decât a fi lumina lumii, sau „sarea pământului” și aceasta este slujba preotului. Preoția este mai presus decât slujba îngerilor și a arhanghelilor, căci nu acestor duhuri le-a dat Dumnezeu puterea de a lega sau deslega păcatele. Preoția are în sine funcțiunea cuprinsă în cuvintele Mântuitorului: „Ori câte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer, și ori câte veți deslega pe pământ vor fi deslegate și în cer”.

În preoție trăim cea mai sublimă viață. Nu cred că există în lume o ocupațiune care să facă mai fericit pe om decât preoția.

Pe cât de sublimă este preoția pe atât de grea este, însă, slujirea idealului preoțesc. În slujba idealului preoțesc nu poate trăi oricine, ci numai cei aleși, cei ce în sufletul lor simt o închinare vădită pentru preoție, în inima lor răsună o chemare divină, vocația. Cel lipsit de vocație, de chemarea sădită de Dumnezeu în inima celor aleși, va putea fi un funcționar al bisericii, dar dar niciodată preot, va face din preoția lui o meserie ca ori care alta și nicidecum o minune. Cei ce simt o chemare pentru preoție, fac cea mai mare greșală când o nesocotesc, și nicăieri nu nu vor găsi fericirea pe care o dă trăirea în slujba idealului preoțesc.

Se fac părtași celei mai mari nefericiri cei nechemăți, cei ce fără vrednicie, se apropie de sfânta taină a preoției. Aceștia își cauzează nenorocire și lor înșiși și turmei încredințate lor.

Fiind preoți vrednici slujim Biserica lui Hristos, ajutăm și mântuirea Neamului, priveghind la dreapta împlinire a destinului lui.

Neamul românesc face parte dintre popoarele tinere, are o mare misiune de îndeplinit. Neamul își realizează destinul prin fiii lui. Datori suntem să ne dăm tot aportul, toată puterea noastră pentru desăvârșirea idealului românesc.

Suntem tineri, să căutăm să dăm un sens vieții noastre, „să răscumpărăm zilele că vremurile grele sunt”, prin alegerea unui ideal, prin slujirea lui cu toată ființa noastră.

Pentru tineretul României toate drumurile se îndreaptă către un singur ideal: slujirea cu dragoste și devotament până la orice jertfă a Bisericii strămoșilor și a Neamului.

Stud. Ioan Ageu

Dumineca orbului

Dumineca a șasea după Paști se numește a orbului. Cântările vecerniei și ale utreniei au fost și vor fi și în cele două zile ce urmează despre tămăduirea unui orb din naștere, despre care la această sfântă Liturghie a vorbit sfânta Evanghelie. Hristos Mântuitorul tămăduiește pe un orb făcând tină și punându-i-o pe ochi, iar orbul spălându-se în apa Siloamului a văzut. Fiindcă tămăduirea s'a întâmplat Sâmbăta, Fariseii s'au folosit de prilej să invinuiască pe Hristos. Au deschis, cum am zice azi, o anchetă. Au întrebat pe cel tămăduit, pe părintii lui, apoi iarăș pe cel ce fusese orb. Răspunsurile au fost: că nu poate să fie un păcătos cel care dă vedere unui orb din naștere și că asta e minunea că fariseii, învățații nu știu, de unde este Hristos și El a deschis ochii. De n'ar fi dela Dumnezeu, n'ar putea face nimic. Sentința fariseilor a fost: Ești născut cu totul în păcate și tu ne înveți pe noi? Și l-au scos afară.

Cu alte cuvinte, Dumineca aceasta s'ar putea numi a orbilor, căci e vorba despre două feluri de orbi: orbul din naștere care s'a tămăduit și orbii cari se țineau că văd, dar erau cu judecata, cu mintea împăinjinată, cu sufletul erau orbi.

I. Cel dintâi a primit pe Hristos așa cum a fost. Din cuvintele Domnului a înțeles că deși cele mai multe boli și nenorociri vin din păcate, sunt unele pentru binele sufletului nostru și al altora. Așa a răspuns Mântuitorul celor ce l-au întrebat despre orb: „Nici acesta n'a greșit, nici părintii lui, ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu întru el“.

Orbul, care stătea cu alți nenorociți în preajma templului o fi auzit citindu-se din cărțile lui Moise, că Dumnezeu a făcut pe om din țărână și suflând în fața lui i-a dat suflet de viață. Pentru el era tot ce se poate mai firesc, ca tina făcută din țărână și din scuipatul lui Hristos, să dea și ochilor lui vedere. O fi auzit de atâtea ori cântarea psalmului în care se spune că „Domnul înțelepțește pe cei orbi“ iar din Isaia, că la venirea Mesiei „se vor deschide ochii orbilor și urechile surzilor vor auzi“. Pentru el era atât de firesc să vadă pe Mesia, pe Domnul, pe Fiul lui Dumnezeu în cel ce i-a dat vederea.

Această vedere ni se cere și nouă: să înțelegem că și atunci când am fi fără de păcate și am ajunge în nenorociri, ele pot să fie, trebuie să fie spre binele sufletului nostru.

În bine și în rău, să ne dăm silința, ca în noi să se arate lucrurile lui Dumnezeu, făcându-ne vase în slujba lui și a mântuirii sufletelor noastre.

II. Al doilea fel de a orbi au fost fariseii. Dacă cel orb din naștere a dobândit și vederea cea trupească și cea sufletească de a cunoaște în Hristos pe Fiul lui Dumnezeu, fariseii, cari se țineau atât de învățați, înțelepți și limpede văzători în legea lui Moise, și-au pierdut judecata. Din gura lor a auzit orbul că Domnul

înțelepțește pe cei orbi, din citirile fariseilor știa el că Mesia când va veni va da orbilor vedere și surzilor le va deschide urechile, totuș ei, cari de atâtea ori au citit acestea, nu le știau, nu le înțelegeau. Se mândriau că sunt ucenici ai lui Moise și știau un lucru, că Moise a grăit cu Dumnezeu, dar pe Hristos nu-l știau de unde este, fiindcă nu vo'au să știe nici ce a grăit Moise cu Dumnezeu, nici ce au vestit Moise și prorocii.

Acest fel de împotrivire cu Iisus Hristos n'a încetat cu stingerea fariseilor de atunci. Așa cum li se părea fariseilor, că datoria lor este să se împotrivescă lui Hristos, alți farisei din alte vremuri și-au făcut titluri de savanți, de mari învățați din împotrivirea cu Mântuitorul. În cele dintâi veacuri ale creștinismului au scris împotriva lui Iisus Hristos cei mai învățați evrei și păgâni. Astăzi, când Sfânta Scriptură se răspândește în zeci de milioane de exemplare la an, scrierile vechilor împotriviți nici nu mai sunt cunoscute decât unele, numai după titluri și numai de marii învățați.

În veacul trecut un membru al Academiei Franceze a scris o carte (Renan) în care arată pe Iisus drept un erou al unei istorii dela sate. Cartea a făcut atunci mare valvă, mai ales că savantul studiase și teologia. A fost înțeleasă de puțini cititori fiindcă nici autorul nu era în curat cu scopul cărții, dar vorbeau și era la modă să vorbească despre ea și cei ce n'au văzut cartea. Moda aceasta era și este din pornirea de a se împotrivi lui Hristos, de a se împotrivi adevărului învederat și dovedit. Pornirea aceasta este unul din păcatele împotriva Duhului sfânt, despre care Mântuitorul a zis că nu se iartă.

Se înțelege, a fi numit învățat nu înseamnă a fi fariseu și protivnic lui Hristos și adevărului învederat. Astfel tocmai unul din membrii de azi ai Academiei Franceze (François Mauriac) ne dă o altă carte despre „Viața lui Iisus“ în a cărei prefață scrie: „...cei cari nu văd pe Dumnezeu în persoana lui Iisus... nu pricep nimic.. și toată știința lor nu prețuește nimic... O viață a lui Iisus trebuie scrisă în genunchi“.

Dar tot așa se înțelege că nici cu această carte n'a încetat împotrivirea față de Hristos Domnul. Au fost în toate vremile și vor fi în toate vremile și învățați și neînvățați cari s'au închinat și au fost și vor fi cari au adus batjocură lui Iisus Hristos. După ciobanii neînvățați de lângă Vitleem, au venit de departe filosofilor învățați să se închine. După fariseii învățați a venit tot poporul neînvățat să ceară răstignirea lui Iisus.

Și cum Dumnezeu respectă libertatea de voință a omului mai mult decât omul, suntem liberi și noi să intrăm dacă vrem în ceata fariseilor, cari spuneau despre Iisus: noi știm că este un păcătos, și tot așa suntem liberi să alegem să fim cu cel care și-a căpătat vederea și să zicem cu el și cu Pavel de pe ai cărui ochi au căzut solzii: Cred Doamne și mărturisesc că tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu. Amin.

F. C.

Primele reviste bisericești din Arad

de I. E. Naghiu

(Urmare)

După schița istorică să trecem la cuprinsul revistei. Să începem cu poeziile. În 1869 publică 4 poezii religioase. G. Morariu ne dă un „Imn de mulțămire” (p. 30-31).

Către tine Doamne Sfinte
Bune și îndurător
Către tine atotputinte
Înalt imn mulțamitor.
Căci la tine e'ndurarea
Și speranța tuturor.
Și la tine e iertarea
Relelor, păcatelor.
Tu cu grația-ți divină
Reverși soare pe pământ
Și ne apari la toți lumină
Vieață și nutremânt.

Oh primește dar sfinte
Și cu ce noi îți servim
Rugăciunea-mi ferbinte
Mulțamită'n veci, Amin!

2. „Christos a înviat” de Paul Draga (p. 43-44) un splendid pastel pascal. Incepe cu o descriere:

Zorile de dimineață
Se revarsă peste câmp
Prima dimineții ceață
Se strecoară surzând.
Azi e zi de sărbătoare
Căci al lumii Salvator
Printre razele de soare
Sa'nnălțat nemuritor.
Sus la ceru'nseninat
Azi Hristos a înviat!

Reproduc și strofa finală:

Codrul sună'n depărtare
De al mierlei ton duios
Ce în ton de celebrare
Cântă doina lui Christos.
Azi e zi de sărbătoare
Când al lumii salvator
Printre razele de soare
Se'nălță triumfător
Sus la ceru'nseninat
Azi Christos a înviat!

3. Iulian Grozescu ne dă două poezii, despre religie și rugăciune.

Religiunea ne scutește
Ca nu cumva să pierim,
Ea ne'nvață ca frățește

Unul cu altul să trăim.
Ca o mamă preaiubită
Ea scutește pe ai săi fii
Deși adesea prin ispite
Caută sufletu a'ntări.
Astfel sfânta religiune
Ne ocrotește'n astă lume.
Religiunea ne învață
Pe ăst pământ cum să trăim
Ca prin moarte o viață
Făr de fine să erezim.
Religiunea ne vrăgește
Traiu ferice pe ăst pământ
Și ea ne povătuște
Sus la ceruri — din mormânt.
Astfel sfânta religiune
Ne'mpacă cu astă lume.

Rugăciunea ne'ntărește
Soartea când ne sbiciuește
Ea ne aduce mângăere
Când căde'n la intristare.
Chiar și la nenorocire
Ea ne aduce fericire,
Și-având soartă fericită
Ea ne scapă de ispită
Deci la bine și la rău
Roagă-te lui Dumnezeu.
Rugăciunea ne scutește
Când vrăjmașul ne asuprește
Ea ne învață a trăi bine
Dupăcum ni se cuvine,
Și de cumva — după soarte —
Ne luptăm cu cruda moarte
Ea deschide cu iubire
Calea către nemurire...
Deci la bine și la rău,
Roagă-te lui Dumnezeu.

4. „Puterea ta e divină” de Paul Dragu. Reproduc numai strofa întâi:

Puterea ta e divină
O mare Dumnezeu:
Și lumea ți se'nchină
Zărindu-ți chipul tău:
Și'n trista șopotire
Esclamă tremurând
Mustrați de consămțire
Mă iartă Domnul sfânt.

Volumul al doilea (1871) are o singură poezie — „Adio la Bolintineanu” de Gh. Sion (p. 82-83). Volumul al treilea nu conține nici o poezie.

— „Speranța” ne dă articole scrise cu mult talent de studenți și de profesori. Articolele îmbrățișează diverse probleme religioase, istorice, filosofice, pedagogice, etc. Din cuprinsul bogat notez câteva articole cari îmi par mai importante. Menționez că „Speranța”

e bogată în note despre evoluția societății de lectură și a Seminarului din Arad și despre discuțiile lingvistice ale Academiei Române. Numărul 1 din 1869 are o năvelă — Valea Aghorului de Virgiliu Novac (p. 2-5). Din numărul al doilea remarc un articol despre „Vocea secolului” de G. Morariu (p. 9-11). Din numerele următoare citez: 1) Necrologul arhimandritului Patriciu (Porfirie) Popescu (p. 17-18) de Atanasie Sandor, 2. Chemarea preotului de N. Butariu (p. 25-26), 3. Educația fetelor de Un Ceric (p. 26-28), 4) Sperața de M. Sturza.

„Sperața” debata larg problema școlilor primare confesionale. Reproduce în întregime Statutul Organic. Din luna August începe să publice predici, omilii, meditații. Pare a fi și organ semi-oficios al episcopiei din Arad fiindcă reproduce pastorale și circulare episcopale.

Pentru istoria bisericească e deosebit de important faptul că apare în această revistă, biografia mitropolitului Sava Brancovici scrisă de Gheorghe Brancovici și de arhimandritul Ioan Raiciu de la mănăstirea Covilu (Jud. Baciului). Traducătorul face și genealogia familiei Brancovici, susținând că Brâncovenii sunt o ramură a Brâncovineștilor (p. 150). Doi membri ai familiei Brancovici¹⁾ erau în serviciul lui Alexandru Lăpușeanu. Dimitrie Brancoviciu era partizan al lui Iacob Heraclitul. Când a fost ucis Iacob Heraclitul, lui D. Brancoviciu i s'a tăiat o mână și a fost trimis la Mircea. Mircea l-a iertat și i-a dat o proprietate în părțile Craiovei. Cu el începe istoria Brâncovenilor.

În numerele ultime sunt importante eseurile lui G. Morariu (Avuția nu ferește pe om, Indiferentismul religios și cauzele lui).

În Nr. 22 din 15/27 Dec. 1869, citim un anunț jalnic. Din cauza lipsei de fonduri, „Sperața” nu va mai apare. Tinerețea creatoare a fost oprită în avântul ei de indiferentismul clerului, dar își exprimă totuși satisfacția de a fi realizat ceva mareț, apreciat chiar de G. Barițiu.²⁾

În 10/22 Ianuarie 1871 Sperața reappare, având ca redactor pe Gherasim Sărb. În „Cătră onorații lectori” citim că revista reappare prin mecenatismul asesorului consistorial Gheorghe Dogariu.

Reappare în condițiunile vechi, dar cu preocupări noi. Școala confesională e pe primul plan și pentru ea scriu cu mult elan tinerii dedicați teologiei. Cuprinsul e bogat și variat. Găsești un articol despre „Columna lui Mesa, regelui din Moab” (p. 13-15). G. Sărbu scrie articole pedagogice. Partea oficială începe a fi mai bogată, cu multe circulări și pastorale episcopale. La p. 35-37 găsim cuvântarea lui Ioan Rusu rostită în 14

Feb. 1871, la cel dintâi parastas pentru Emanuil Gojdu.

Ioan Slavici scrie o serie de foiletoane. „Despre creștere și mai cu seamă despre creșterea junelor romane”. Slavici pledează pentru o pedagogie creștină, inspirată din exemplele nemuritoare ale marilor caractere creștine.

Tinerii teologi încep a se ocupa din ce în ce mai mult de probleme practice. Publică diverse predici, meditații asupra problemelor practice. Se comentează în numeroase articole marea problemă a despărțirii de ierarhia sârbească.

Pentru istorici e importantă Biografia lui „Massim, mitropolitul României sub principii Radu, Mihnea și Neagoe”, — tradusă după istoricul sârb Raiciu (sec. XVIII). (Va urma)

Cărți

Arhim. Athanasie Dincă: Sfântul Teodor Studitul. Viața, activitatea și operele sale. București 1940, 98 pag. 50 lei.

Egumenul mănăstirii Căldărușani și exarhul mănăstirilor din arhiepiscopia Bucureștilor, arhim. At. Dincă a dat la iveală o foarte reușită monografie asupra sfântului Teodor Studitul, marele luptător pentru restaurarea cultului icoanelor, ctitor și stareț al vestitei mănăstiri Studion din Constantinopol.

Sfântul călugăr Teodor s'a născut dintr'o familie nobilă în Constantinopol la 759. După ce adună miera studiilor profane și teologice ale vremii sale, la vârsta de 22 ani intră în mănăstire împreună cu tatăl său, după ce făcuse același lucru și mama lui. Se retrag în Olimpul Bithiniei unde zidesc mănăstirea Saccudion. Aci își petrece Teodor tinerețea în muncă, studiu și ucenicie pe lângă bunul său duhovnic și stareț, Platon, unchiul său după mamă.

Viața de aici era idioritmică, viață de obște și de ascultare.

La 795 împăratul Constantin VI se desparte de soție și se căsătorește cu o doamnă de onoare dela curtea imperială. Toată lumea tace, numai starețul Platon și ucenicul său Teodor, „îmboldiți de răvna duhului, au dat război cu Constantin”. Ca urmare, Teodor e trimis în surghiun la Tesalonica, Platon dus la Constantinopol și ceilalți călugări din Saccudion împrăștiați în toate părțile.

La 797 împăratul moare „și iarăși au strălucit dreptele rândueli”.

Acum Teodor se întoarce în Constantinopol — Olimpul Bitiniei era prea mult expus năvălirilor arabe — și se așează în mănăstirea ctitorită la 4-3 de Studius dregătorul împăratului Leon cel Mare. Mănăstirea Studion, golită și pustiită de împăratul C. Copronimul, devine sub stăreția lui Teodor „un model de stupărie călugărească”. Obștea călugărilor — al căror număr a crescut repede până la o mie — ducea o viață comună, deși era împărțită în cete. În fruntea cetelor erau proinstareți, întâistătători, prefecti, directori, conducători de coruri și de slujbe, economi, îngrijitori de bolnavi și de străini, brutari, croitori,

¹⁾ Asupra mitr. Brancovici vezi 1) Augustin Bunea: Sava Brancovici Blaj, 2) Vasile Mangra: Sava Brancovici Sibiu, 3) Silviu Dragomir în *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, Vol. I, 4) Marina Lupăș: Mitropolitul Sava Brancovici Cluj, 1939.

²⁾ O. Ghibu — op. cit. — p. 60.

cismari, dulgheri, țesători, făurari și tot felul de muncitori. Pentru buna îndrumare a obștei Teodor adresează cetelor de trei ori pe săptămână învățături scrise, iar pentru asigurarea disciplinei dă și pedepse, canonisiri, dintre cari cele mai obișnuite erau: postirea cu pâine și apă, metaniile și îndepărtarea din obște.

Dar liniștea și prosperitatea în mănăstirea Studion nu ține multă vreme, deoarece iarăși se ridică furtuna iconoclastă, sub împăratul Nichifor I. Teodor se ridică dârz împotriva amestecului împăratului în chestiunile Bisericii. Nu se mulțumește să facă o proesiune cu icoanele în jurul mănăstirii, ci și scrie împăratului să nu se amestece în treburile Bisericii; preoții „sunt îndreptățiți să ia hotărâri privitoare la dogme și la credință; iar datoria voastră este să ascultați și să nu usurpați drepturile lor”.

Pentru îndrăzneala cu care a apărut cultul icoanelor, Teodor este trimis în surghiun și închis în temnița dela Bonita de unde încă nu încețază a susține lupta, a adresa cuvinte aspre Bizanțului prigonitor și a lăuda pe „neînvinșii mucenici ai adevărului”. Din pricina aceasta chinurile lui devin și mai grele. Din ordinul împăratului Leon Armeanul e bătut cu o sută vine de bou, încât carnea de pe el s'a rupt ca o cârpă — de i se vedeau oasele și sângele curgea în șiroaie pe pământ; e mutat apoi în temnița din Smirna, de unde după toate acestea mai are curajul să scrie: „Cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă (II Tim. 2, 9), dragostea nu cunoaște odihnă și învățătura nu se tace”.

După șapte ani de surghiun Teodor se întoarce în Constantinopol, apoi vizitează din nou Olimpul Bithiniei. Aci, după ce și scrie diata, moare la 11 Nov. 826, cu aceste cuvinte pe buze: „Păziți credința neclintită și viața voastră fără prihană”...

Sfântul Teodor nu a făcut din mănăstirea Studion numai o oază duhovnicească și un arsenal în care se făureau armele de luptă cu iconoclaștii. El a făcut aici și o adevărată școală în care se învățau: gramatica, filosofia și teologia, poezia religioasă, pentru alcătuirea cântărilor sfinte și meșteșugurile; înființează ateliere de pictură și sculptură, din care au ieșit vestiți caligrafi, copişti, etc.

Din activitatea sa cărturărească ne-au rămas o mulțime de scrieri în proză și poezie: poeme, epigrame, tropare, canoane, cântări la înmormântare, scrisori, cartea panegiricilor, contra ereticilor. Culmea operilor lui Teodor și a ucenicilor săi o formează Triodul și Penticostarul.

Chipul sufletească al sfântului Teodor Studitul, admirabil descris de păr. arhim. Atanasie Dincă, era pilduitor în toate: fire blândă cu frații și ucenicii, aprins în lupta pentru adevăr, milos față de cei mici și râvnitor până la jertfa de sine, temeinic cunoscător al Sfintei Scripturi, a scrierilor sf. Părinți și a hagiografiei, „minte repede la cugetare și limpede la rostire; pătrundere vie a lucrurilor, a inimilor și a gândurilor omenești... inimă caldă și duioasă, ca o cămară a dragostei”, repede la plâns și smerit, mare însuflețitor și iscusit pedagog, aspru cu cei păcătoși și lesne iertător cu cei pocăiți, mare organizator și bun

gospodar, biruitor fără a pofti cununile înalte ale Bisericii, strâns în cugetare, „scria mult în puține cuvinte”.

Iată cine a fost sfântul Teodor Studitul.

Păr. arhim. At. Din. a făcut o bună prezentare a figurii marelui călugăr constantinopolitan și așteptăm cu bucurie să-i cetim și „Cuvintele de învățatură” pe care P. Cuv. Sa ni le făgăduiește într'o tipăritură apropiată.

Informațiuni

● **Dl prof. Nichifor Crainic**, despre a cărui operă am scris adeseori în revista noastră, a fost ales în 21 Maiu 1940 membru activ al Academiei Române, în locul lui Octavian Goga.

Prin alegerea aceasta se incununează un om foarte mult hulit și o operă ce nu mai poate fi trecută cu vederea, deși împotriva ei au fost organizate adăvărate comploturi de tăcere.

Gândirismul și-a avut demult reprezentanți în Academia Română. Lipsa doar creatorul și susținătorul lui cel mai autentic.

Intrarea d-lui Nichifor Crainic în Academie înseamnă un triumf de care se bucură toți fiii neamului și ai Bisericii ortodoxe, Dsa fiind cel mai indicat dintre exemplarele de elită ale României să ocupe locul regretatului poet și luptător naționalist Oct. Goga.

Cinste și mărire tot celui ce face binele!..

● **Alegerile episcopale** pentru locurile vacante dela Huși, Timișoara și Cernăuți se vor face după 10 Iunie 1940.

Colegiul electoral va ține trei zile; câte una pentru fiecare alegere.

● **Prof. Ch. U. Clark** dela City College din Newyork luni în 20 Maiu c. a vizitat Aradul, cu care prilej a ținut românește în sala Palatului Cultural o interesantă și instructivă conferință despre „Sistemul federal al Statelor Unite, originea și dezvoltarea lui”.

Conferențiarul a fost salutat și prezentat publicului arădan de P. S. S. Episcopul Andrei, care a înșirat meritele oaspei: profesor distins, cercetător obiectiv a problemelor istorice, cu deosebire a celor privitoare la istoria Românilor, mare publicist pentru combaterea revizionismului, cetățean de onoare și bun prieten a României și a omenirii întregi.

De încheiere P. S. Sa propune în aplauzele unanime ale publicului, ca Ministerul Propagandei să ia măsuri pentru traducerea lucrărilor d-lui prof. Clark în limba română.

● **Sărbare interșcolară**. În ziua de Sf. Constantin și Elena elevii ortodocși din clasele superioare dela școlile secundare din Arad, ca urmare și încoronare a conferințelor religioase ținute de preoții Catedralei și studentul I. Ageu tineretului școlar în cadrul orelor de străjerie, — au ținut o ședință interșcolară în sala festivă a liceului „M. Nicoară”, la care am luat

parte, pe lângă studenții Academiei Teologice, catihetii din Arad, prof. Dr. P. Dehelean, dnii directori A. Crișan și C. Lepa, prot. E. Codreanu, Prot. C. Turicu, Prot. Dr. N. Popoviciu rectorul Academiei Teol. în frunte cu P. S. S. Episcopul Andrei.

Sărbarea s'a desfășurat după următorul program:

1. Hristos a înviat, cântare comună.
2. Alegerea și slujirea unui ideal în viață, de Ioan Ageu stud. teol. an. IV. (Referatul îl publicăm în fruntea revistei).
3. Icoană veche, de Voiculescu, decl. I. Triponescu stud. teol. an. III.
4. Ce mă leagă pe mine de Biserica părinților mei și ce datorii am față de ea? ref. P. Rujan cl. VI-I literară.
5. Ce înseamnă a fi creștin ortodox? ref. G. Davidescu cl. VIII. șt.
6. Fii laudat o Doamne, de Al. T. Stamatiad, decl. Petroiu Deliu cl. VII Lic.
7. Sfânt, cântare comună.
8. Cum înțeleg eu ideea renașterii? de Oct. Tripa cl. VI Comercială. (Acest referat îl vom publica într'un număr viitor al revistei).
9. Pe dealul Căpățânii de Donar Munteanu, decl. I. Petrilă cl. VI Com.
10. Pe Tine te laudăm, cântare comună.
11. Despre simțul religios, ref. Lucian Emandi cl. VII Normală.
12. Incheierea referatelor a tăcut-o păr. II. Felea care a dat elevilor indemnul să-și păstreze nobleța și puritatea sângelui și a credinței ortodoxe.

După acest program bine reușit, P. S. S. Episcopul Andrei a ținut tineretului o cuvântare luminoasă, plină de avânt și de părintească iubire. A arătat ce-i fericirea și ce-i tinerețea, primăvara vieții și idealurile ei. Cu pilduri alese din viața naturii — din a florilor mai ales — P. Sfinția Sa a dat tineretului sfaturi înțelepte, urmate de dorința ca să-și păstreze totdeauna tinerețea idealistă și entuziastă și cei rămași în urmă să continue în anii viitori frumoasa tradiție a întrunirilor interșcolare, inaugurată acum.

După binecuvântarea P. S. Sale, săbarea se încheie prin cântarea:

Cu noi este Dumnezeu...

● **Asociația generală a învățătorilor** din județul Arad și-a ținut Duminică în 19 Maiu c. adunarea anuală în Arad, sub președinția d-lui insp. școlar L. Igrășan. Au fost de față pe lângă autoritățile locale și învățătorime, dl. D. V. Toni subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale și dl. T. Iacobescu președintele asociației învățătorilor din toată țara.

La deschiderea festivă a adunării au vorbit dl. preș. L. Igrășan, dl. gen. Stavrescu în numele armatei, dl. prefect I. Ionescu în numele administrației, păr. C. Turicu în numele Bisericii, d-nii prof. Al. Constantinescu în numele școlii și străjeriei, Dr. R. Coțoiu în numele F. R. N., D. Olariu în numele învățătorilor pensionați, T. Iacobescu în numele asociației gen. a învățătorilor și dl. D. V. Toni arătând înfăptuirile și planurile înfăptuirilor viitoare ale ministerului pentru inbu-

nătățirea soartei învățătorimii și aducând mulțumiri învățătoarelor și preoților cari au suplinat învățătorii concentrați.

Dl. D. V. Toni după amiază a vizitat câteva școli secundare din Arad și pe P. S. S. Episcopul Andrei iar seara a luat parte cu P. S. Sa la concertul dat de corurile conduse de vrednicii dascăli arădani: prof. Lipovan, inv. Caba, pr. Lugojan, în sala Palatului Cultural.

● **Exemple de moralitate.** În Humulești Neamțului, locul unde a văzut lumina zilei Ion Creangă, o femeie, călcând alături de cîste, a ajuns până la a-și ucide bărbatul. Un număr de peste trei sute locuitori a scris atunci o cerere către procuror ca să se dea nezăbovit acelei femei aspra pedeapsă cuvenită. „Noi vă facem cunoscut că n'o mai primim în mijlocul nostru, că ni-a făcut satul de rușine, aici unde toți sântem cu frica lui Dumnezeu și oameni cum se cuvine“, au scris țărani din Humulești. (N.R.)

● **Diverse.** Păr. Const. Istrate cu data de 1 Iulie c. a demisionat dela parohia Arad—I. Gh. Duca. Cu aceeaș dată a fost numit în locul Sfinției Sale păr. Const. Călinescu din Șilindia.

Examenle de cvalificațiune preoțească sunt stabilite pe data de 26 Iunie 1940.

Aflăm cu durere și cu întârziere că Pr. Const. Chicin din Gașa, după o grea suferință la ficat, a decedat la 24 Aprilie 1940.

Dumnezeu să-l ierte.

Nr. 1638/1940.

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II-a din Ineu, devenită vacantă prin moartea pr. Adrian Popescu, se publică concurs prin alegere cu termen de 30 zile.

Venitele parohiei sunt:

1. Uzufructul sesiei parohiale de 32 jug. pământ arabil, cu drepturile urbariale.
2. Stolele legale.
3. Birul indatinat.
4. Salarul dela Stat.

Alesul va predica regulat în sf. biserică, va catehiza elevii dela școala primară de Stat, sau într'alt loc unde va fi repartizat din partea superiorității sale, va substitui pe protopop în și afară de biserică, când va fi trebuință și va da ajutor protopopului în cancelarie la rezolvarea agendelor administrative ale parohiei și protopopiatului.

Pentru serviciile prestate în afară de biserică, va fi remunerat cu jumătate din stola achitată.

Alesul va achita toate impozitele către Stat și și comună, după beneficiul parohial.

Parohia este de *clasa I*. Cei ce doresc a ocupa această parohie vor cere învoirea P. S. Părinte Episcop eparhial pentru a putea recurge și-și vor adresa cererile de concurs, însoțite de toate documentele justificative adunării parohiale din Ineu și le vor înainta Ven. Consiliului eparhial din Arad.

Candidații se vor prezenta în parohie cu aprobarea Consiliului eparhial și incuviințarea protopopului tractului.

Arad, din ședința adm. bis. dela 16 Aprilie 1940.

3-3

Consiliul eparhial.